

Program obnovy krajiny Košického kraja, odpočet prác zrealizovaných v rámci Akčného plánu 2020 a Akčný plán na rok 2021

Základné informácie o Programme obnovy krajiny Košického kraja:

Program obnovy krajiny Košického kraja (ďalej len POK) bol schválený Zastupiteľstvom Košického samosprávneho kraja na 8. zasadnutí konanom dňa 22. októbra 2018 v Košiciach Uznesením č. 131/2018. Dňa 15. mája 2020 na 18. zasadnutí Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja (ďalej len KSK) bol vzatý na vedomie odpočet prác zrealizovaných v rámci Akčného plánu POK v roku 2019 a taktiež bol schválený Akčný plán POK na rok 2020 (Uznesenie č. 385/2020).

Ciele Programu

Cieľom programu je revitalizovať územie Košického kraja zmenou prístupu pri obhospodarovaní lesnej a poľnohospodársky využívanej krajiny, ako aj urbánnej krajiny. Aby revitalizáciou krajiny, jej ozelenením funkčnými ekostabilizačnými krajinnými prvkami a umiestnením vodozádržných opatrení, bola zadržaná v krajine podstatná časť dažďovej vody. Realizáciou týchto opatrení chce kraj v spolupráci s partnermi prispieť k obnoveniu procesov biodiverzity, k zvýšeniu pôdnej úrodnosti, k zvýšeniu zásoby vodných zdrojov, k termoregulácii krajiny i k ozdraveniu klímy a tým k zlepšeniu života obyvateľov Košického kraja.

Odpočet prác v rámci Akčného plánu Programu obnovy krajiny Košického kraja za rok 2020

Cieľom Akčného plánu obnovy krajiny Košického kraja v roku 2020 (ďalej len „AP POK“) bolo:

- Aktivita 1: Vytvorenie inštitucionálneho rámca pre implementáciu POK koordinácia POK + vodné rady v okresoch a mikroregiónoch (koordinátori, asistenti, stretnutia, materiály).
- Aktivita 2: Analýza údajov a štúdie pre návrh adaptačných opatrení zber relevantných dát a informácií so zapájaním verejnosti a vytváranie databázy, štúdia – návrh opatrení na zachytávanie dažďovej vody v areáloch SŠ, DSS a pod.
- Aktivita 3: Zvyšovanie povedomia a motivácie zainteresovaných o potrebe revitalizovať krajinu , konferencia spojená s prezentáciou akčných plánov integrovanej ochrany vôd na území jednotlivých okresov Košického kraja, informačné materiály, semináre, workshopy, súťaže, exkurzia.
- Aktivita 4: Integrovaná obnova krajiny, strategický dokument Adaptačná stratégia na zmenu klímy s návrhom adaptačných opatrení, video shoty z dobrých príkladov revitalizácie.
- Aktivita 5: Pilotné projekty pre realizáciu revitalizačných opatrení, realizácia dažďových záhrad a realizácia iných vodozádržných a „zelených opatrení“.
- Aktivita 6: Maximálne využitie finančných schém v rámci operačných programov na Slovensku, v Európskej únii resp. z iných zdrojov financovania.

Plán financovania POKu v roku 2020 (členenie rozpočtu: vid' tab. č. 1)

- 100 000 eur z rozpočtu KSK (schválené Zastupiteľstvom KSK 15. 05. 2020 Uznesením č. 385/2020, s rozdelením medzi Úrad KSK: 23 000 eur a Agentúrou: 77 000 eur)
- 86 000 eur z projektov, ktoré realizovala Agentúra v spolupráci s Úradom KSK.

Tab. č. 1 : Odpočet aktivít v rámci Akčného plánu 2020

Č.	Aktivita	Plán financovania		Skutočné čerpanie	
		Agentúra Projekt (EUR)	KSK Rozpočet (EUR)	ARR Projekt + KSK (EUR)	KSK (EUR)
1	Vytvorenie inštitucionálneho rámca pre implementáciu POK v KSK – projektová manažérka PhDr. Ing. Marcela Jokeľová – Krajský koordinátor Ing. Michal Kravčík, CSc. – Iniciovanie a činnosť 6 « Vodných rád »	20 000	8 000	20 127	1 182,50
2	Analýza údajova štúdie pre návrh adaptačných opatrení – zber relevantných dát a informácií so zapájaním verejnosti a vytváranie databázy – štúdie – návrh opatrení na zachytávanie dažďovej vody a pod.	20 000		20 000	
3	Zvyšovanie povedomia a motivácie zainteresovaných o potrebe revitalizovať krajinu – konferencia spojená s prezentáciou akčných plánov integrovanej ochrany vôd na území jednotlivých okresov košického kraja – informačné materiály	23 000 ²	15 000	23 000 ²	1 716
4	Integrovaná obnova krajiny – strategický dokument Adaptačná stratégia na zmenu klímy s návrhom adaptačných opatrení – video shoty z dobrých príkladov revitalizácie	35 000 ¹ 28 000 ²		40 431 ¹ 0 ²	
5	Pilotné projekty pre realizáciu revitalizačných opatrení – realizácia dažďových záhrad – realizácia iných vodozádržných a „zelených opatrení“	37 000		37 000	
6	Maximálne využitie finančných schém v rámci operačných programov na Slovensku, v Európskej únii resp. z iných zdrojov financovania • projekt „Tid(y)Up (od júla 2020) • projekt CLIMADAM (od októbra 2020)			12 600 2 300	
SPOLU:		77 000 86 000	23 000	77 127 78 331	2 898,50

¹ Projekt „AS_Klíma KSK“ realizovala Agentúra z OP EVS SR (projekt ukončený 31. 08. 2020)

² Projekt „OSA“ realizuje Agentúra z OP KŽP SR (realizácia začala o novembri 2019 a končí v roku 2021)

* Financovanie projektov realizovaných Agentúrou zo zdrojov EÚ resp. iných zdrojov (červená farba).

Stručný popis projektov zo zdrojov EÚ a Nórskeho finančného mechanizmu:

1. Projekt „Adaptačná stratégia na klimatickú zmenu v Košickom samosprávnom kraji“

Akronym: AS_Klíma_KSK

Zdroj financovania: OP Efektívna verejná správa

Termín realizácie: 06/2018 – 08/2020

Projekt mal za cieľ zvýšiť kapacitu Košického kraja adaptovať sa na očakávanú zmenu klímy vypracovaním adaptačnej stratégie. Práce na projekte boli ukončené v auguste 2020. Výstup v podobe skrátenej verzie záverečnej správy je predložený na Zastupiteľstvo KSK (február 2021). Pre širšiu verejnosť, ale najmä pre obce a mestá je vypracovaný mapový interaktívny výstup, v rámci ktorého každá obec v Košickom kraji je vyhodnotená z pohľadu citlivosti a zraniteľnosti na zmenu klímy s rámcovým návrhom opatrení, ktoré im odporúčame realizovať.

2. Projekt „Ochrániť Sa Adaptáciou na zmenu klímy“

Akronym: OSA

Zdroj financovania: OP Kvalita životného prostredia

Termín realizácie 11/2019 – 10/2021

Cieľom projektu je zlepšiť informovanosť obyvateľov Košického kraja o negatívnych dôsledkoch zmeny klímy a najmä o možnostiach ako posilniť odolnosť našich sídel adaptačnými opatreniami, ktoré znížia ich zraniteľnosť a zároveň aby sa zvýšila pripravenosť miestneho obyvateľstva na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. Bolo vydaných desať druhov informačných letákov na tému prípravy na klimatickú zmenu v rôznych sektoroch a grafická úprava a tlač príručky „Zvyšovanie odolnosti krajiny“ zameranej na manažment rizík v kontexte územného plánovania. Dokumentárny film a krátke videá budú dokončené na jar 2021. Programy na školách a súťaž sa uskutoční v školskom roku 2021/2022, ak to umožní epidemiologická situácia.

3. Projekt „Tid(y)Up – Nasleduj plast od zdroja k moru – Tisa-Dunaj integrovaný akčný plán odstraňovania znečistenia riek plastmi“

Akronym: Tid(y)Up

Zdroj financovania: OP Dunajský národný program

Termín realizácie: 07/2020 – 11/2022

V rámci projektu sa plánuje čistenie vybraného úseku rieky Bodrog a rieky Hornád (Ružín) od plastového odpadu, analýza vzoriek vody s určením obsahu mikroplastov, bude pripravené video na zvyšovanie povedomia verejnosti o znečistení riek plastovým a iným odpadom, budú pripravené odporúčania týkajúce sa ochrany kvality cezhraničných vôd pre Medzinárodnú komisiu pre ochranu Dunaja.

4. Projekt „CLIMADAM – Adaptačná stratégia a kroky vedúce k zmierneniu dopadu zmeny klímy“

Akronym: CLIMADAM

Zdroj financovania: EHP a Nórsky Finančný Mechanizmus

Termín realizácie: 10/2020 – 12/2022

Realizácia aktivít projektu reálne začala 1. januára 2021. V roku 2020 bol uskutočnené počiatočné podporné aktivity pre projekt. Cieľom projektu je na území Košického kraja vypracovať revitalizačný plán pre povodie rieky Roňava, ktorá častými povodňovými stavmi ohrozuje majetok a životy obyvateľov. Aktivity projektu budú realizované v úzkej spolupráci s miestnymi obyvateľmi, s členmi vodnej rady, ktorej členovia sú verejní činitelia, zástupcovia neziskových organizácií, podnikatelia, farmári a lesníci, ako aj v spolupráci so zástupcami Slovenského vodohospodárskeho podniku, štátneho podniku. V rámci projektu pre územie Zakarpatského kraja Ukrajiny bude vypracovaná Adaptačná stratégia na zmenu klímy, vychádzajúc z metodiky, ktorá bola použitá v Košickom kraji pri vypracovaní Adaptačnej stratégie Košického kraja. Susediaci región Ukrajiny bude mať spracovanú Adaptačnú stratégiu, ktorej plnenie bude možné porovnávať s plnením adaptačnej stratégie v Košickom kraji.

Realizácia Programu obnovy krajiny v roku 2020 (stručný popis aktivít)

1. Aktivita: Vytvorenie inštitucionálneho rámca pre implementáciu POK v KSK

- a. Proces realizácie Akčného plánu manažovala projektová manažérka POK PhDr. Ing. Marcela Jokeľová ako projektová manažérka Odboru projektov a investícií a od 1. 12. 2020 preradená na Odbor regionálneho rozvoja. Na základe rozhodnutia riaditeľa kancelárie predsedu KSK JUDr. Borisa Bilčaka, realizačný tím POKu bol posilnený Ing. Juditou Bachledovou a Mgr. Nikolou Koložovou z Kancelárie predsedu KSK a Mgr. Alexandrou Kováčikovou z Oddelenia európskych záležitostí.
- b. Ing. Michal Kravčík, CSc. zastával pozíciu koordinátora Programu POK.
- c. Vytvorením šiestich vodných rád na území KSK vznikol základ pre systematickú prácu pri príprave akčných plánov pre jednotlivé územné pôsobenie vodných rád. Vo vodných rádoch pracujú dobrovoľne zástupcovia verejnej správy (štátna aj samospráva), podnikatelia, farmári a lesníci + zástupcovia mimovládnych organizácií.

Zoznam pracovných stretnutí vodných rád :

- I. Vodná rada pre okres Trebišov – 4 stretnutia
- II. Vodná rada pre okresy Spišská Nová Ves a Gelnica – 2 stretnutia
- III. Vodná rada pre okres Rožňava – 4 stretnutia
- IV. Vodná rada pre okres Michalovce a Sobrance 4 stretnutia
- V. Vodná rada pre okresy Košice a Košice – okolie – 3 stretnutia
- VI. Vodná rada pre mikroregión Poondavie – 4 stretnutia.

Organizácia pracovných stretnutí Vodných rád v roku 2020 bola skomplikovaná pandémiou COVID – 19. Osobné pracovné stretnutia boli organizované v mesiacoch február – marec, cez leto – jún – júl a v jeseni v mesiacoch október – december 2020. Z celkového počtu 21 stretnutí sa 3 decembrové stretnutia vzhľadom na zhoršujúcu sa situáciu uskutočnili prostredníctvom online konferencie. Medzi týmito obdobiami boli organizované online pracovné stretnutia a s členmi vodných rád bolo komunikované aj prostredníctvom emailov. Zo všetkých stretnutí boli vyhotovené zápisy, ktoré slúžili na stanovenie úloh a ďalšieho postupu práce prípravy akčných plánov pre jednotlivé vodné rady.

Tím pracovníkov KSK a Agentúry sa pravidelne stretával na pracovných poradách, alebo mával pracovné stretnutia cez WEBEX (organizované KSK). Stretnutia sa organizovali zvyčajne každý pondelok a spolu sa uskutočnilo 25 stretnutí. Vzhľadom na situáciu sa viac ako polovica uskutočnila formou on-line konferencií a to v mesiacoch apríl - jún a október -

december. Z týchto stretnutí boli zhotovené zápisy, ktoré slúžili na evidenciu zadávaných úloh a pre kontrolu ich plnenia.

2. Aktivita: *Analýza údajov a štúdie pre návrh adaptačných opatrení*

V rámci tejto aktivity bolo **vypracovaných šesť štúdií** (predprojektovej dokumentácie) **pre revitalizáciu vybraných území 6 vodných rád vodozádržnými opatreniami**.

a. Vypracovanie Akčných plánov pre územia v pôsobnosti šiestich vodných rád Košického kraja – koncept obnovy krajiny Košického kraja je v zmysle nových trendov vo svete, postavený na integrovanom holistickom princípe a je navrhnutý pre celé územie Košického kraja. Košický kraj je členený do šiestich vodných rád a akčné plány sa zameriavajú najmä na zadržiavanie dažďovej vody, ktorá v čase intenzívnych dažďov odteká bez úžitku a často spôsobuje povodňové situácie a záplavy. Pri vypracovaní akčných plánov bola použitá metodika vedecko-výskumného konzorcia v projekte SIM4NEXUS (www.sim4nexus.eu), ktorá je postavená na integrovanom manažmente povodí v súvislosti s vodou, energiou, pôdou, potravinami a klimatickou zmenou. Výstupom z akčných plánov je potreba vytvorenia 60 mil. m³ vodozádržných opatrení, ktorými je možné dosiahnuť :

- I. Zvýšenie výdatnosti vodných zdrojov o 12 tisíc litrov za sekundu.
- II. Zvýšenie produkcie poľnohospodárskych plodín a produkcie biomasy lesných ekosystémov o cca 30 mil. eur ročne.
- III. Pokles priemerných teplôt v Košickom kraji o cca 0,7 °C, s najväčším poklesom na Južnom Zemplíne.
- IV. Posilnenie fotosyntézy v revitalizovanej krajine, čím sa uloží uhlík do pôdy cca 1,8 tony na hektár (sequestrácia uhlíka).
- V. Posilnenie miestnej ekonomiky – vytvorením viac ako 3 tisíc pracovných miest, najmä pre ťažšie zamestnateľných obyvateľov na vidieku.
- VI. Krajina Košického kraja sa zatraktívni a stane sa bezpečnejšou a odolnejšou na povodne, zvýši sa odolnosť na suchu a na extrémne prejavy počasia, podporí sa rozvoj cestovného ruchu.

Investíciou 410 miliónov eur v priebehu 10 rokov (2021 – 2030) je možné dosiahnuť realizáciu akčného plánu, ak by sa realizoval v plnom rozsahu.

b. V rámci spolupráce s členmi Vodných rád na území kraja, bolo identifikovaných šesť území (čiastkových mikropovodí), v ktorých sú problémy pri odtoku dažďovej vody z prívalových zrážok. Pre tieto územia boli **spracované štúdie na revitalizáciu, s návrhom vodozádržných opatrení**. Vysúťažaná projekčná kancelária Vodales, s. r. o. vypracovala pilotné štúdie na základe zadania navrhnutého Vodnými radami pre:

- Poondavie v katastri obce Rakovec nad Ondavou
- Okres Michalovce a Sobrance v katastri obce Jovsa
- Okres Rožňava v katastri obce Gemerská Panica
- Okresy Košice a Košice - okolie v katastri obce Rozhanovce
- Okresy Spišská Nová Ves a Gelnica v katastri obce Žehra
- Okres Trebišov v katastri obce Kazimír.

Štúdie boli osobne alebo online predstavené členom Vodných rád a prebehla aj diskusia k ich obsahu a forme. Prítomní členovia Vodných rád odsúhlasili ich obsah a formálne tieto štúdie prevzali. Nakoľko pandémia COVID – 19 neumožnila širšie odkomunikovať štúdie s členmi

Vodných rád a aj širšie s verejnosťou, v 1. polovici roku 2021 sa plánuje zorganizovať konferenciu, kde okrem inej agendy, budú predstavené tieto pilotné štúdie.

3. **Aktivita: Zvyšovanie povedomia a motivácie zainteresovaných o potrebe revitalizovať krajinu**

- a. V roku 2020 plánovaná konferencia nebola zorganizovaná z dôvodu pandémie COVID – 19. Realizácia sa posúva do roku 2021.
- b. V rámci projektu OSA bolo publikovaných *desať druhov informačných letákov na tému prípravy na klimatickú zmenu v rôznych sektoroch*
- c. Bola publikovaná *príručka „Zvyšovanie odolnosti krajiny“* zameranej na manažment rizík v kontexte územného plánovania
- d. Vzdelávacie a informačné programy na vybraných stredných školách Košického kraja boli posunuté na realizáciu v roku 2021
- e. *Súťaž na tému zmeny klímy pre študentov stredných škôl* sa uskutoční v školskom roku 2021/2022, ak to umožní epidemiologická situácia.
- f. „desaťminútová verzia“ adaptačnej stratégie zmeny klímy v Košickom kraji
- g. *interaktívne mapy* predstavujú zmenu klímy v Košickom kraji po katastroch obcí (642 katastrof). <http://www.arr.sk/?aktuality&gid=165>

Postup ako pracovať s interaktívnymi mapami :

- kurzor nastavte na okres, v ktorom sa nachádza obec, o ktorú máte záujem
- následne vyberte obec
- po výbere konkrétnej obce v dolnej časti okna sa zobrazia navrhované opatrenia, resp. aktivity, ktoré by mali obyvatelia obce realizovať.

I. *mapa Klimatickej zmeny a jej dopad* v Košickom kraji. Očakáva sa nárast priemernej teploty o približne 1,2 stupňa Celzia do roku 2030.

II. *Mapa zraniteľnosti a citlivosti území obcí na klimatickú zmenu*. Zraniteľnosť je definovaná ako stupeň, do ktorého je systém schopný zvládnuť, resp. vysporiadať sa s dôsledkami klimatickej zmeny, vypočítaná je s využitím indikátorov expozície, citlivosti, aj adaptačnej kapacity. Mapa kumulatívne vyhodnocuje :

- Citlivosť sídel na riečne povodne
- Vodozadržnú schopnosť
- Podiel zosuvných území
- Ohrozenie lesov požiarom
- Eróziu pôdy
- Pôdnu organickú hmotu.

III. *Mapa adaptačnej kapacity*. Adaptačná kapacita je definovaná ako „schopnosť systému prispôbiť sa zmenám klímy (vrátane miernych odchýlok až extrémov), zmierniť potenciálne škody, využiť príležitosti alebo vyrovnat' sa s následkami“. Adaptačná kapacita zahŕňa prispôsobenie správania, zdrojov a technológií.

Adaptačné opatrenia : v tabuľke sú uvedené návrhy adaptačných opatrení špecifikované pre jednotlivé obce Košického kraja.

h. *Juhočeský kraj* sa inšpiroval Programom obnovy krajiny Košického kraja a dal si spracovať „Plán zavodňování Jihočeského kraje“.

i. *Trnavský samosprávny kraj* spracoval Program obnovy krajiny, ako súčasť nízkouhlíkovej stratégie, pretože zvyšovaním fotosyntézy je možné zvýšiť intenzitu ukladania uhlíka do pôdy.

j. **Pol'ska nadácia** (*FundacjaInstytut na rzecz Ekorozwoju*) sa inšpirovala Košickým príkladom a ide rozpracovať program obnovy krajiny vo vybranom regióne prostredníctvom programu LIFE.

k. **Manuál „Obnov si svoj les / poľnohospodársku pôdu / pozemok** používa množstvo zainteresovaných po celom Slovensku a bol preložený do angličtiny pre potreby dobrovoľníkov v Anglicku a Francúzsku. Manuál bol poskytnutý členom vodných rád v tlačenej podobe. Je k dispozícii aj v elektronickej podobe na stránke KSK https://web.vucke.sk/files/sk/kompetencie/regionalny-rozvoj/program-obnovy-krajiny/manual_obnov-si-les_nahlad_18feb.pdf

1. **Samotný Program obnovy krajiny Košického kraja je preložený do angličtiny** a je využívaní na posilnenie posolstva ochrany vôd v iných regiónoch sveta ako inšpirácia potreby riešiť ochranu vôd aj za hranicami kraja i Slovenska.

4. **Aktivita: Integrovaná obnova krajiny**

a. **Práce na realizácii projektu „Adaptačná stratégia na zmenu klímy v Košickom kraji“ s návrhom adaptačných opatrení** boli ukončené v auguste 2020. Výstup v podobe skrátenej verzie záverečnej správy je predložený na Zastupiteľstvo KSK (február 2021). Pre širšiu verejnosť, ale najmä pre obce a mestá je vypracovaný mapový interaktívny výstup, v rámci ktorého každá obec v Košickom kraji je vyhodnotená z pohľadu citlivosti a zraniteľnosti. Z výstupov je jasné vidieť, že vplyv zmeny klímy na úrovni nášho kraja a na jednotlivé obce (po katastroch) je rôzny, avšak vo všeobecnosti je možné konštatovať, že je potrebné prijímať adaptačné opatrenia na zmiernenie dopadov zmeny klímy plošne všade, ale najmä v obciach, ktoré sú najviac ohrozené zmenou klímy.

b. **Dokumentárny film a krátke videá** sú vo vysokom štádiu rozpracovanosti a budú dokončené začiatkom roku 2021.

5. **Aktivita: Pilotné projekty pre realizáciu revitalizačných opatrení**

a. **Realizácia vodozádržných opatrení v areáloch škôl v roku 2020** bola ukončená v októbri 2020 (katalóg zrealizovaných dažďových záhrad dostupný na [Dažďové záhrady realizované na školách v pôsobnosti KSK \(canva.com\)](#)

a tiež : <https://web.vucke.sk/sk/novinky/vdaka-programu-obnovy-krajiny-pribudlo-kosickom-kraji-dalsich-desat-dazdovych-zahrad.html>).

Bolo zrealizovaných 10 dažďových záhrad na týchto školách:

- SOŠ Gemerská, Košice
- Stredná odborná škola – Szakközépiskola, J. Majlátha 2, Pribeník
- Stredná automobilová škola, Moldavská 2, Košice
- Školský internát, Považská 7, Košice
- Obchodná akadémia, Polárna 1, Košice
- Škola v prírode, 044 81 Kysak
- Stredná odborná škola, Prakovce 282
- Gymnázium sa Šrobárovej ulici, Košice
- Stredná odborná škola, Ostrovskeho 1, Košice
- Gymnázium, Alejová 1, Košice.

- b. **pasportizácia 55 stredných škôl v Košickom kraji** bola vykonaná za účelom zmapovania podmienok pre realizáciu vhodných foriem „zelených opatrení“ (napr. jazierka, vertikálne steny a pod) v areáloch ostatných stredných škôl, kde zatiaľ neboli zrealizované žiadne „zelené“ opatrenia v rámci POKu.
- c. Projekt s názvom: „**Realizácia vodozádržných opatrení v Technickej akadémii v Spišskej Novej Vsi**“ bol podaný 30. 08. 2020 v rámci OP Kvalita životného prostredia (kód výzvy: OPKZP-PO2-SC211-2020-62) a doplnený 17. 12. 2020.

6. Aktivita: Maximálne využitie finančných schém v rámci operačných programov na Slovensku, v Európskej únii resp. z iných zdrojov financovania:

- a. **Projekt „Tid(y)Up – Nasleduj plast od zdroja k moru – Tisa-Dunaj integrovaný akčný plán odstraňovania znečistenia riek plastmi“** (Akronym: **Tid(y)Up**); Zdroj financovania: OP Dunajský národný program; Termín realizácie: 07/2020 – 11/2022. V rámci projektu sa plánuje čistenie vybraného úseku rieky Bodrog a rieky Hornád (Ružín) od plastového odpadu, analýza vzoriek vody s určením obsahu mikroplastov.
- b. **Projekt „CLIMADAM – Adaptačná stratégia a kroky vedúce k zmierneniu dopadu zmeny klímy“**; (Akronym: **CLIMADAM**); Zdroj financovania: EHP a Nórsky Finančný Mechanizmus; Termín realizácie: 10/2020 – 12/2022. Realizácia projektu reálne začala 1. januára 2021. Cieľom projektu je na území Košického kraja vypracovať revitalizačný plán pre povodie rieky Roňava, ktorá častými povodňovými stavmi ohrozuje majetok a životy obyvateľov. V rámci projektu **pre územie Zakarpatského kraja Ukrajiny bude vypracovaná Adaptačná stratégia na zmenu klímy.**

Monitoring realizácie akčného plánu

Monitoring bol realizovaný organizovaním pravidelných pracovných porád organizovaných projektovou manažérkou PhDr. Ing. Marcelou Jokelovou. V roku 2020 sa uskutočnilo spolu 29 osobných pracovných stretnutí, vrátane stretnutí vodných rád a z toho vzhľadom na situáciu 16 stretnutí bolo organizovaných online. Vďaka dobre organizácii POKu je možné konštatovať, že napriek pandémie COVID – 19, boli plánované aktivity zrealizované v požadovanej kvalite a v dohodnutom čase.

Zhrnutie hodnotenia realizácie akčného plánu Programu obnovy krajiny v roku 2020

Z rozpočtu KSK na realizáciu akčného plánu POK v roku 2020 bolo vynaložených (viď tab. č. 1 vyššie):

- 2 898,50 eur – KSK
- 77 127,00 eur – ARR v rámci prenosu aktivít od KSK

SPOLU: 80 025,50 eur

Skutočne vynaložené náklady v projektoch realizovaných v roku 2020

- 40 431 eur projekt „AS_Klíma KSK“ realizovaný ARR
- 23 000 eur projekt „OSA“ realizovaný ARR
- 12 600 eur projekt „Tid(y)Up realizovaný ARR (od júla 2020)
- 2 300 eur projekt CLIMADAM realizovaný ARR a KSK (od októbra 2020, s reálnym začiatkom od 1. 1. 2021).

SPOLU: 78 331 eur

SPOLU k 31. 12. 2020 bol POK financovaný vo výške: 158 356,50 eur (oproti plánovaných 166 000 eur).

Záver :

Finančná dotácia KSK pre realizáciu POKu v roku 2020 vo výške 100 tis. eur bola postačujúca na mobilizáciu obyvateľstva Košického kraja, na kreovanie a aj fungovanie vodných rád, na vypracovanie štúdií a projektov a akčných plánov. Väčšia podpora na realizáciu POKu sa stáva výzvou pre rok 2021 a ďalšie roky. Je pre nás výzvou udržať záujem členov Vodných rád a aj širšej verejnosti o revitalizáciu krajiny, aby mali záujem konkrétne riešiť problémy vo svojich sídlach, katastroch. Jednou z možností sa javí novo schválený dotačný mechanizmus KSK.

Akčný plán Programu obnovy krajiny Košického kraja na rok 2021

Cieľom Akčného plánu obnovy krajiny Košického kraja pre rok 2021 (ďalej len „AP POK“) je pokračovanie v realizácii POKu v roku 2021.

Realizácia Akčného plánu POKu v roku 2021 bude financovaná :

- rozpočet KSK na rok 2021 vo výške **100 000 eur**
- realizovaný projekt „OSA“ vo výške **55 000 eur**
- realizovaný projekt „Tid(y)Up“ vo výške **45 000 eur**
- realizovaný projekt „CLIMADAM“ vo výške **60 000 eur**

SPOLU k 1. 1. 2021 :

260 000 eur

Č.	Aktivita ¹	Projekt ARR (EUR)	Financovanie rozpočet KSK	
			KSK (EUR)	ARR (EUR)
1	Vytvorenie inštitucionálneho rámca pre implementáciu POK <ul style="list-style-type: none"> • koordinácia POK + činnosť Vodných rád 		4 000	20 000
2	Analýza údajova štúdie pre revitalizáciu krajiny <ul style="list-style-type: none"> • zber relevantných dát a informácií so zapájaním verejnosti a vytváranie databázy • štúdie – návrh opatrení na zachytávanie dažďovej vody 	30 000		
3	Zvyšovanie povedomia a motivácie zainteresovaných o potrebe revitalizovať krajinu <ul style="list-style-type: none"> • konferencie a semináre k projektom a k prezentáciou AP vodných rád košického kraja • informačné materiály, semináre, workshopy, súťaže, exkurzia 	20 000 21 000	10 000	
4	Integrovaná obnova krajiny <ul style="list-style-type: none"> • pilotný projekt povodia rieky Roňava s návrhom adaptačných opatrení a s pilotnou realizáciou • video shoty z dobrých príkladov revitalizácie 	31 000 38 000		16 000
5	Pilotné projekty pre realizáciu revitalizačných opatrení <ul style="list-style-type: none"> • realizácia dažďových záhrad • realizácia iných vodozádržných a „zelených opatrení“ 	20 000		50 000
6	Maximálne využitie finančných schém v rámci operačných programov na Slovensku, v Európskej únii resp. z iných zdrojov financovania			0
SPOLU:		160 000	14 000	86 000

Aktivita 1	Koordinácia implementácie POK a činnosť Vodných rád v Košickom regióne
Zodpovedná organizácia	Košický samosprávny kraj
Ďalšie zainteresované organizácie	Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o.
Harmonogram realizácie	1-4. Q. 2021
Predpokladané náklady	24 000 EUR (4 000 EUR KSK + 20 000 ARR – presun z rozpočtu KSK)
Možnosti financovania	Programový rozpočet KSK na rok 2021
Predpokladaný dopad aktivity a príspevok k naplneniu celkového cieľa	Koordinácia POK a vodných rád
Popis aktivity	Realizácia POK v súlade s akčným plánom koordinovaná koordinátorom POK a projektovým manažérom, v spolupráci s ARR a ďalšími partnermi programu. Organizácia pracovných porád na úrovni Úradu KSK + ARR a stretnutia vodných rád.
Indikátor splnenia aktivity	Počet pracovných stretnutí a porád s členmi vodných rád a riešiteľského kolektívu KSK a ARR - zápisy s pracovných stretnutí.

Aktivita 2	Analýza údajov a štúdie pre revitalizáciu krajiny
Zodpovedná organizácia	Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o.
Ďalšie zainteresované organizácie	Košický samosprávny kraj
Harmonogram realizácie	1. - 4. Q. 2021
Predpokladané náklady	30 000 EUR z rozpočtov realizovaných projektov ARR
Možnosti financovania	Projekty projekt „Tid(y)Up“ a „CLIMADAM“
Predpokladaný dopad aktivity a príspevok k naplneniu celkového cieľa	Spracovanie analýz identifikovaných v projektoch ako podklad pre realizáciu následných aktivít v rámci projektov.
Popis aktivity	analýza vzoriek vody s určením obsahu mikroplastov vo vodách rieky Hornád a Bodrog + analytické práce pri realizácii projektu v povodí rieky Roňava
Indikátor splnenia aktivity	Dve vypracované analýzy (štúdie) v rámci realizovaných projektov „Tid(y)Up“ a „CLIMADAM“.

Aktivita 3	Zvyšovanie povedomia a motivácie zainteresovaných o potrebe revitalizovať krajinu
Zodpovedná organizácia	Košický samosprávny kraj
Ďalšie zainteresované organizácie	Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o.
Harmonogram realizácie	1. – 4. Q. 2021
Predpokladané náklady	51 000 EUR = 41 000 EUR rozpočty projektov OSA, Tidy(s)up a CLIMADAM - ARR + 10 000 EUR (rozpočet KSK)
Možnosti financovania	Projekt OSA Programový rozpočet KSK na rok 2020
Predpokladaný dopad aktivity a príspevok k naplneniu celkového cieľa	Zvýšený záujem o starostlivosť o krajinu u miestnych obyvateľov tým, že získajú informácie o POKu, o možnostiach a formách ako sa dajú riešiť ich problémy, hrozby z extrémnych výkyvov počasia. Zvlášť ciele aktivít pre študentov stredných škôl. Zlepšená pripravenosť obyvateľov čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy. Zvýšená motivácia miestneho obyvateľstva riešiť problémy zo svojho okolia inovatívnymi revitalizačnými opatreniami.
Popis aktivity	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konferencie a semináre k téme 2. Príprava a tlač informačných materiálov v rámci realizovaných projektov 3. súťaž „Voda nad zlato“ v rámci projektu OSA
Indikátor splnenia aktivity	Počet účastníkov konferencie Počet informačných aktivít Počet osôb zapojených do informačných aktivít

Aktivita 4	Integrovaná obnova krajiny Pilotný projekt povodia rieky Roňava s návrhom adaptačných opatrení a s pilotnou realizáciou a krátke video shoty z dobrých príkladov revitalizácie
Zodpovedná organizácia	Košický samosprávny kraj
Ďalšie zainteresované organizácie	Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o.
Harmonogram realizácie	1.-4. Q. 2021
Predpokladané náklady	69 000 EUR = 31 000 EUR + 38 000 EUR projekty OSA a Tidy(s)up a CLIMADAM + 16 000 ARR – presun z rozpočtu KSK na ARR
Možnosti financovania	Projekty OSA „Ochráňme sa adaptáciou na zmenu klímy“ + Tidy(s)up a CLIMADAM + rozpočet KSK
Predpokladaný dopad aktivity a príspevok k naplneniu celkového cieľa	Pilotný projekt povodia rieky Roňava s návrhom adaptačných opatrení a s pilotnou realizáciou bude vypracovaný v rámci projektu CLIMADAM Zvýšené povedomie u miestneho obyvateľstva o prejavoch zmeny klímy a o dopade týchto zmien na miestnej/regionálnej úrovni.
Popis aktivity	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozčlenenie povodia rieky Roňava na mikropovodia + výber vhodných adaptačných opatrení na revitalizáciu krajiny 2. Video shoty (klípy) – krátke videá - V rámci projektu OSA a Tidy(s)up čistenie vybraných úsekov riekod plastového odpadu
Indikátor splnenia aktivity	Pilotná štúdia pre povodie rieky Počet natočených a zverejnených video shotov

Aktivita 5	Pilotný/é projekt/y pre realizáciu revitalizačných opatrení Realizácia dažďových záhrad a iných vodozadržných opatrení
Zodpovedná organizácia	Košický samosprávny kraj
Ďalšie zainteresované organizácie	Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o.
Harmonogram realizácie	Realizácia 2. – 4. Q. 2021
Predpokladané náklady	70 000 EUR = 50 000 EUR rozpočet KSK (presun z rozpočtu KSK na ARR) a 20 000 EUR z projektu CLIMADAM)
Možnosti financovania	Programový rozpočet KSK na rok 2021 + rozpočet projektu CLIMADAM
Predpokladaný dopad aktivity a príspevok k naplneniu cieľa	Realizácia dažďových záhrad v areáloch vybraných stredných škôl KSK a realizácia pilotných vodozadržných opatrení v povodí rieky Roňava
Popis aktivity	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizácia dažďových záhrad v areáloch vybraných stredných škôl 2. Realizácia pilotných vodozadržných opatrení projektu CLIMADAM
Indikátor splnenia aktivity	Počet zrealizovaných dažďových záhrad Predpokladaný objem zadržanej vody pilotnými opatreniami

Aktivita 6	Maximálne využitie finančných schém v rámci operačných programov na Slovensku, v Európskej únii resp. z iných zdrojov financovania
Zodpovedná organizácia	Košický samosprávny kraj
Ďalšie zainteresované organizácie	Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o.
Harmonogram realizácie	Príprava projektov bude sa uskutočňovať v súlade s výzvami, ktoré budú zverejňované v priebehu roka 2021
Predpokladané náklady	0
Možnosti financovania	OP Kvalita životného prostredia, OP Efektívna verejná správa, OP IROP, Nórsky finančný mechanizmus, Nástroj európskeho susedstva – Program cezhraničnej spolupráce Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina (ENI), OP Slovensko – Maďarsko, Environmentálny fond resp. aj iné
Predpokladaný dopad aktivity a príspevok k naplneniu celkového cieľa	Maximálne možné využitie finančných schém v rámci identifikovaných operačných programov pre realizáciu konkrétnych projektov v partnerstve s vlastníckmi pozemkov na ktorých budú plánované revitalizačné opatrenia.
Popis aktivity	1. Vypracovanie projektu/ov revitalizácie vybraného územia 2. Realizácia projektu s možnosťou zapojenia sa aj miestnych obyvateľov
Indikátor splnenia aktivity	Počet vypracovaných a podaných projektov do zverejnených výziev Výška získaných finančných prostriedkov na realizáciu revitalizačných opatrení

Monitoring realizácie akčného plánu v roku 2021

Monitoring bude realizovaný formou pracovných stretnutí zamestnancov Úradu KSK, ARR a zástupcov organizácií zodpovedných za realizáciu aktivít a ďalších zainteresovaných organizácií. Stretnutia budú organizované podľa potreby minimálne 2 krát mesačne (online alebo osobne).

Košice, 21. január 2021

Spracovali: Ing. Michal Kravčík
Ing. Jaroslav Tešliar, PhD.
PhDr. Ing. Marcela Jokel'ová